

1 Přílohy

Příloha I Dotazník

1) Jste muž nebo žena?

- a) muž
- b) žena

2) Kolik je Vám let?

3) Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) střední odborné s výučním listem
- c) střední všeobecné
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

4) Žijete sám/a nebo s rodinou?

- a) sám/a
- b) s rodinou
- c) s partnerem/kou

5) Jste vegetarián/ka?

ANO NE

6) Kolik jídel denně máte?

- a) dvě
- b) tři
- c) více

7) Kolik jste schopná/ý sníst z jednotlivých pokrmů během dne? (Z uvedených možností vyberte nejvíce přibližnou skutečnost)

- a) celá porce
- b) polovina porce
- c) čtvrtina porce
- d) skoro nic

8) Vaříte z čerstvých potravin?

ANO NE

9) Jak dochucujete hotové pokrmy?

- e) masox, vegeta, podravka, sojová omáčka
- f) čerstvé bylinky
- g) jiné (ne průmyslově zpracované)

10) Nakupujete a konzumujete hotová jídla a polotovary? ANO NE

11) Kouříte? ANO NE

12) Konzumujete alkohol více než příležitostně? ANO NE

13) Dodržujete dietu s omezením fosfátů? ANO NE

14) Pokud jste odpověděli na předchozí otázku NE, z jakých důvodů?

- a) odkázanost na druhé
- b) více diet
- c) finance
- d) léky
- e) jiné důvody

15) Z jakých zdrojů čerpáte informace ohledně této diety?

- a) internet
- b) nutriční terapeutka (specialistka na výživu)
- c) lékař nebo zdravotní sestra
- d) letáčky
- e) knihy

16) Co je podle Vašeho názoru potravina s největším obsahem fosforu?

- a) bílý chléb
- b) tavený sýr
- c) vaječný bílek

17) Znáte svoji hladinu fosfátů v krvi? ANO NE

18) Užíváte s jídlem vazače fosfátů? ANO NE

19) Kterou skupinu onemocnění byste vybrali jako důsledek dlouhodobě vysoké hladiny fosfátů v krvi?

- a) Alzheimerova choroba, roztroušená skleróza, Parkinsonova choroba
- b) lupénka, atopický ekzém, bradavice
- c) tuhnutí cév, poškození srdečního svalu, odvápnění kostí

20) Jste soběstačný/á při běžných denních aktivitách? ANO NE

21) Kromě fosfátů máte I jiná dietní omezení ohledně stravy?

- a) bezlepkové

- b) nízkocholesterolové
- c) diabetické
- d) jiné
- e) žádné

22) Jak dlouho jste na dialyze?

- a) od měsíce do půl roku
- b) rok
- c) dva roky
- d) více

23) Jaké těžkosti Vám přináší užívání vazačů fosfátů?

- a) nevolnost, pocity na zvracení
- b) zácpa, průjem
- c) snížení chutě k jídlu
- d) žádné

24) Cítíte se od té doby, co docházíte na hemodialýzu více unaven/a?

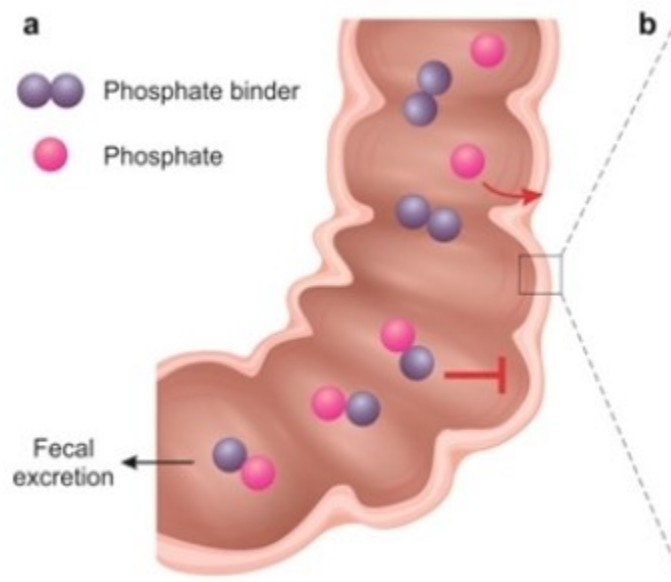
- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

25) Trpíte dlouhodobě sníženou chutí k jídlu?	ANO	NE
26) Došlo u Vás v posledních měsících k většímu váhovému úbytku?	ANO	NE
27) Provozujete nějakou sportovní aktivitu pravidelně?	ANO	NE
28) Máte nějaká další přidružená onemocnění?	ANO	NE
29) Zaznamenali jste významější snížení nálady během poslední doby?	ANO	NE

Příloha II Edukační materiály

Edukační materiál č. 1

VAZAČE FOSFÁTŮ a jejich správné užití

Zdroj : KIReports.org

✚ Phosphate binder = vazače fosfátů

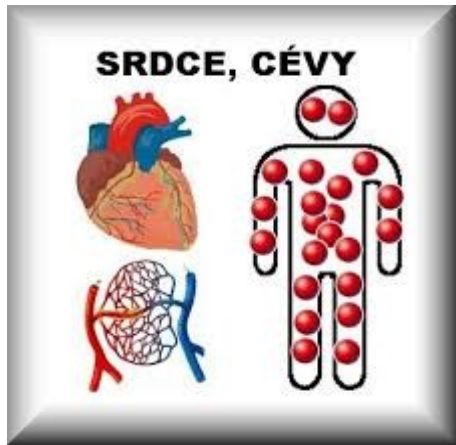
✚ Phosphate = fosfor

✚ **Důležité! UŽÍVAT LÉKY SPOLU S JÍDLEM!!!!!!**

✚ 5-6 soust => vezmu si vazač fosfátů => pokračuji v jídle

Edukační materiál č. 2

DŮSLEDKY VYSOKÉ HLADINY FOSFORU V KRVI

UKLÁDÁNÍ FOSFORU

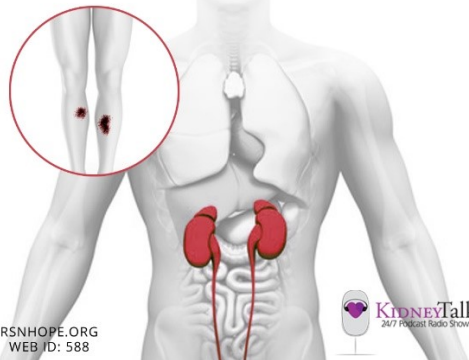
- Tuhnutí cév
- Poškození srdce
- Infarkt myokardu

ŘÍDNUTÍ KOSTÍ

- bolesti kloubů
- zlomeniny

CALCIPHYLAXIS & *Kidney Disease*

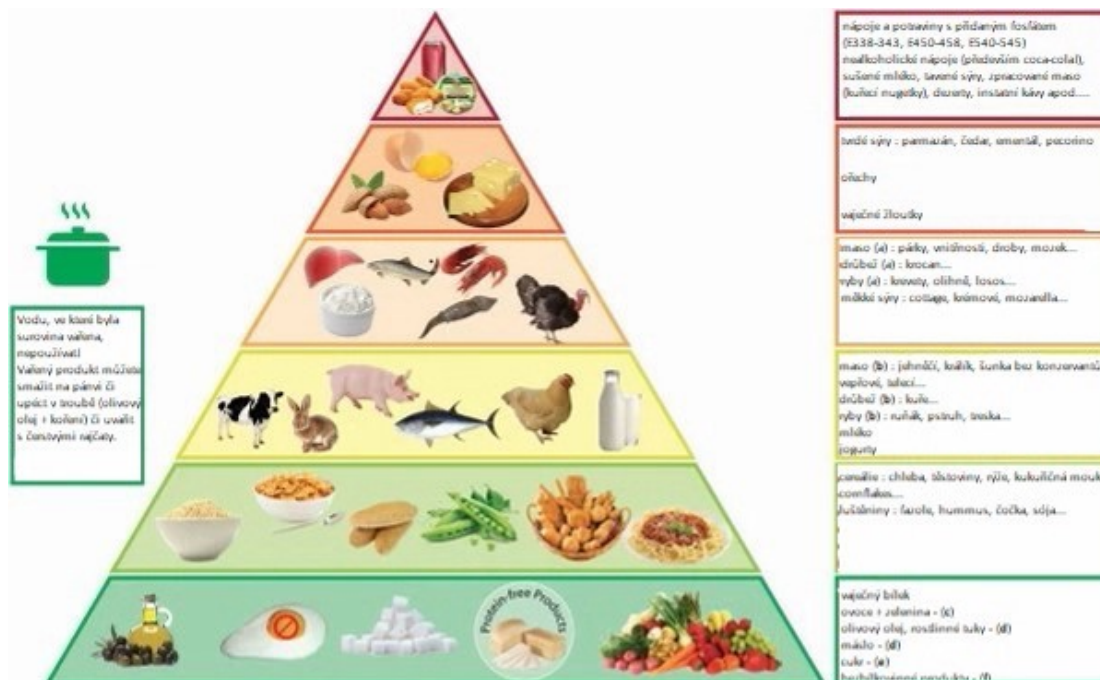

KALCIFYLAXE

- Hluboké nekrózy
- Gangrény kůže
- Kruté bolesti
- sepse

Edukační materiál č. 3

FOSFÁTOVÁ PYRAMIDA

Pyramida fosforu. Potraviny jsou distribuovány na šesti úrovních na základě jejich obsahu fosforu, poměru fosforu k bílkovinám a biologické dostupnosti fosforu. Každá úroveň má barevné odlišení (od zelené po červenou, přes žlutou a oranžovou), které odpovídá doporučené frekvenci spotřeby, která je nejvyšší na spodě (neomezený příjem) a nejnižší nahoře (vyhýbejte se co nejvíce).

- a) potraviny s nepříznivým poměrem fosforu k bílkovinám (> 12 mg / g);
- b) potraviny s příznivým poměrem fosforu k bílkovinám (<12 mg / g);
- c) ovoce a zelenina musí být u dialyzovaných pacientů používány s opatrností, aby nedošlo k nadměrnému zatížení draslíkem;
- d) U pacientů s nadváhou / obezitou musí být omezeny tuky, aby se zabránilo nadměrnému příjmu energie;
- e) je třeba se vyhnout cukru u diabetiků nebo obézních pacientů;
- f) produkty neobsahující bílkoviny jsou určeny pacientům, kteří nejsou na dialýze a nepotřebují omezení bílkovin, ale vysoký příjem energie.

Příloha III: TABULKY

Tabulka 7: Přehled vazačů fosfátů

Přehled fosfátových vazačů		
Generický název (Obchodní)	charakteristika	denní dávka
aluminium hydroxid gel (Aludrox), v ČR není k dispozici	aluminiový vazač	4-5x denně 7 tbl. (320mg)
kalciumkarbonát (Calcium Carbonicum)	kalciový vazač	3x denně 1-3 tbl. (500mg)
Kalciumacetát a magnézium (Osvaren)	kalciový vazač	až 10 tbl. denně (435mg/235mg) ve 3 denních dávkách
Sevelamerhydrochlorid/Sevelamerkarbonát (Renvela, Sevelamer carbonate)	nekalciový vazač (na bázi pryskyřice)	3-6 tbl. 800mg ve 3 denních dávkách
Lanthankarbonát (Fosrenol)	nekalciový vazač (přechodný kov)	3-6 tbl. 750mg ve 3 denních dávkách
Hydroxid-oxid železitý (Velphoro)	nekalciový vazač	3-6 tbl. 500mg ve 3 denních dávkách

Zdroj: Remedia, 2017

Tabulka 8: Přidatné látky obsahující fosfor

E 338	Kyselina fosforečná	regulátor kyselosti antioxidant	nealkoholické nápoje tuky, margaríny masa sýry
E 339	Fosforečnany sodné	regulátor kyselosti emulgátor stabilizátor sekvestrant zvlhčující látka zahušťovadlo	tavené sýry sypké směsi pro výrobu nápojů
E 340	Fosforečnany draselné	regulátor kyselosti emulgátor stabilizátor sekvestrant zvlhčující látka zahušťovadlo kypřicí látka	masné výrobky sypké směsi pro výrobu nápojů
E 341	Fosforečnany vápenaté	regulátor kyselosti látka zlepšující mouku plnidlo zahušťovadlo zvlhčující látka protispěková látka	pekařské a cereální výrobky koření směsi soli želé sýry
E 342	Fosforečnany amonné - v ČR nepovolené	regulátor kyselosti kypřicí látka zlepšuje vlastnosti těsta	pekařské výrobky ústní vody alkoholické nápoje pivovarnictví
E 343	Fosforečnany hořečnaté	regulátor kyselosti protispěková látka	při výrobě sýrů, mas do kvasnic
E 442	Fosfatidy amonné	emulgátor stabilizátory zvlhčující látky antioxidant	Čokolády rostlinné oleje zmrzliny, jogurty, krémy, pudinky, kakaové výrobky
E 450	Difosforečnany	emulgátor stabilizátor regulátor kyselosti kypřicí látka sekvestrant	Uzeniny masné a pekařské výrobky tavené sýry práškové směsi pro výroby čoko. Nápojů
E 451	Trifosforečnany	sekvestrant regulátor kyselosti zahušťovadlo	Sladkosti majonézy salátové zálivky sladové výtažky
E 452	Polyfosforečnany	emulgátor stabilizátor regulátor kyselosti kypřicí látka	masné výrobky a ryby tavené sýry živná přísada do kvasinek

		sekvestrant zvlhčující látka	šlehačky ve spreji smetany v prášku
E 541	Fosforečnan sodno- hlinitý	regulátor kyselosti emulgátor	prášky do pečiva tavené sýry pekařské výrobky
E 1410	Fosfát škrobu	stabilizátor zahušťovadlo	Omáčky mražené výrobky
E 1412	Zesíťovaný fosfát škrobu	stabilizátor zahušťovadlo	zeleninové a ovocně protlaky tvarohové krémy
E 1413	Fosfát zesíťovaného škrobu	stabilizátor zahušťovadlo	Zmrzliny emulgované tuky likéry studené omáčky dezerty
E 1414	Acetát zašíťovaného fosfátu škrobu	zahušťovadlo stabilizátor	pekařské a cukrářské výrobky
E 1442	Hydroxypropylether zesíťovaného fosfátu škrobu	zahušťovadlo stabilizátor	mražené výrobky instantní polévky

Zdroj : Šobáň, 2018

Tabulka 9: Obsah fosforu v potravinách

Potravina	Obsah P [mg.kg ⁻¹]
banány	230 – 310
brambory	320 – 580
Cibule	300 – 480
čaj černý	6300
Čočka	2400
čokoláda mléčná	2200 – 3000
dýňová semena	11700
Fazole	3700 – 4300
hlávkový salát	300 – 390
Hrách	3000 – 4300
chléb celozrnný	1800 – 2000
Jablka	100 – 130
jahody	230 – 350
játra vepřová	3600 – 4800
Jogurt	1100 – 1200
káva pražená	1600
maso hovězí	1200 – 2000
maso vepřové	1300 – 2200
maso kuřecí	1200 – 2500
Mák	9300
mléko plnotučné	870 – 980
mouka pšeničná	1000 – 3500
pomeranče	230 -240
pšenice	3000 – 4100
rajčata	210 – 260
Ryby	1900 – 3900
Rýže	770 – 1200
Sója	2900 – 7900
Sýry	2900 – 8600
špenát	250 – 550
Tvaroh	2000
vaječný bílek	210 – 330
vaječný žloutek	5000 – 5900
vejce slepičí	2100 – 2200
vlašské ořechy	4300 – 5100
Zelí	280 – 680

Zdroj: Periodická tabulka – fosfor a potraviny